

นิราศรัตน

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงพระราชนิพนธ์แซกไว้ ในหนังสือ “โกดบ้าน”
ใน พ.ศ. ๒๔๕๐

แจกในการกฐินพระราชทาน
มหาอำมาตย์โท พระยาอรรถการบด
สมุทรเทศาภิบาล มณฑลราชบุรี
ณ วัดสัตตนาถปรัวตรี
จังหวัดราชบุรี
พระพุทธศักราช ๒๔๗๓

โรงพิมพ์ ไทภณพิพรรฒธนากร

11/249375

นิตราศรัวทัน

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงพระราชนิพนธ์แชกไว้ ในหนังสือ "ไถตบ้าน"
ใน พ.ศ. ๒๔๕๐

แจกในการกรฐินพระราชทาน
มหาอำมาตย์โท พระยาอรรณการยบด
ตมูหเทศำภิบถ มณฑลราชบุรี
ณวัดสตันาถปรัวตรี
จังหวัดราชบุรี

พระพุทชศักรวาช ๒๔๗๑

โดยพิมพ์ ไถกตพพิพริตชนนการ
ด้วยฉกนันทนาการ
จาก
๑) จารวศกไท กงกะหนทหน

กลอนนิราศรัตนระ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ในหนังสือไกลบ้าน

- ๑ แดลงข้างขำรำคแก้ว   กลอยใจ เรียมเอช
ตามเสด็จขึ้นไผท   สู่ก้าว
ยรวรรัตนกรงไกร   เรียมมุ่ง ถึงแฮ
ชอรวงขบคัยอกราว   ร้องร่วรอยสमान ฯ
- ๒ จักนานจักเนนพิน   จันทรวเพณู พิเอย
สู่เทศเขตรหนาวเย็น   ยอกช้า
แลนวมนุ่มบเห็น   หายแห่ง ไคฎา
เตอมแต่เตอมทกชกล่า   กลตักกลุ่ม เหลือกถัน ฯ
- ๓ กลางคนสุกรบภัยเปลือง   เกอนฉาย
สูกสกาเวเกษาหาย   ทางหน้า
ทำเนานักประกาย   พลอยเกลตอน
ภาวกังทวงแก้วพา   ชอพงพลอยสุญ ฯ

๑ อากูรอกกักกัน
 หล้อหลั่งถึงอัสชล
 เวียนชัยฤสำจน
 หนักจิตรลิตเห็นถ้ำ

๑ อวยายชอกขวยแก้ว
 สวมแว่นน้ำเงินจำ
 วันเคียวคอกทนคล้า
 ไม่มีคเหมื่อนร้างไว้

๑ อยากจรวักใครรู้
 ทักว่าค่อโดยเทก
 ออปปไปลีขันเฮ
 จำพรากจากนชทั้ง

๑ สองครึ่งแตรเทรินกอง
 เจริญเสพย์ภักษ โภชา
 ยลแกงข่ตวรคา
 นำพริกขนมนเงินพร้อม

ดวงกลม ฝ่อแฮ
 ชุ่มหน้า
 ยวมเบ่ง
 ฤกลอเหลือออาษ ๗

ตากำ เจ็บเฮย
 เงอนไว้
 มีคหน้อย
 แวนแก้วก้องสมร ๗

เทียบเขา
 พลาตพลึง
 มาข่ม คุยแฮ
 สห้ออย่าหมอง ๗

นาวา
 แวกลอม
 เถอนศรี ถงแฮ
 เหมออกเจ้าจกสรร ๗

๑ สามวันเว้นเสพบันนำ
 พงขอยหย่อนเอวบาง
 หนักหากยากเย็นทาง
 จำหย่อนผ่อนภักษ์ซ้ำ

๑ มัคคยานับร้อยล่อง
 คมค้เปนหม้วน
 ขลปลลาษระเลห์ยล
 ล้อมรอบกอดขลุกลำ

๑ แลเปล็นระลอกพรออย
 ถวิลว่าฝ่งปลลาแฝง
 หนักในไควร่องแกลง
 ซ้เปล้ำเขาสรवलซ้ำ

๑ ภากรวิธาซไค้
 เข็คยัคโคมสังญา
 เขาเข็คชอวนิตา
 เห็นชอชวนไพ

มิอนาง
 ขอยซ้ำ
 เทถ่าย
 สกคกคด้นแปกควา ๆ
 ลอยชล
 ้วยเคล้า
 เขาวลักษณ์ กุเอย
 ่อนอ้อมเกินเห็น ๆ
 พวายแสง จันทรวเอย
 ฟาคน้ำ
 นชช้วย ชมเชย
 ใส่อ้อยเทียมกลอน ๆ
 ทักนา
 ขอกใช้
 ไคยรัช ลั้งแซ
 ขนาดเพียงพล้ำสพาน ๆ

- ๑ เขาวมาลัยโกเมศแก้ว กัณฑ์ พ็เฮย
 เรียมย์เคยจรวกล เต็กร้าง
 จากแก้วส์แก้วกล ไต่ทั้ง นินา
 นอนจักนอนเนตรค้าง นัยเค้าคั้นหลัง ฯ
- ๑ เติ้งผิงยลแต่ฟ้า ค้อสา ครเซย
 สามรวตราษทริคธา คว่างคว้าง
 คนส์สยเกาะขรา ลาหลัง ย่หังแฮ
 เป็ลยวแต่เรือเค็ยว้าง เพือนผู้เคินหน ฯ
- ๑ คลสังคยเวศแก้ว โกลโล นีเฮย
 ใจพิเช็กยานโต คั่นกลุ้ม
 แถ่งกายออย่างโก้ โกล ลาลัน
 เห็นเนินเคินคุ่มคุ่ม แถ่ตังคางม ฯ
- ๑ ขรรทมยหลยเข้า ท้แถม เล่านา
 คอยออย่ง่วงงอมแงม ย่ายแล้ว
 ทวนรฎกนวกแก้วแกม ทองลก กุเฮย
 แม่นเของไหนดักแคล้ว คลาศ์ขอมอป่า ฯ

๑ เวลาตกย้ายเขื่อน	โองการ สั่งเขย
ให้พรวนสวน	ก่อนให้
เที่ยวชมที่คันศาน	แถวถนน
เรือรวิษาลจักให้	ส่งชนพลันถึง ฯ
๑ ปรงปรงรดเล่นเดี่ยว	ตามสถล มารคเขย
เงินแขกแขกสยสัน	สลัยหน้า
รุดมารุดตากจน	รุดจักร ยานแฮ
สยรดโมโต้ว	หวนส้านเสียวสมร ฯ

๑ วันที่เก่าเข้าเขตรลังกาเกาะ
 ช่องเนภาเรเขอนคงบังเป็นท่า
 เห็นเรือรบอยู่ข้างซ้ายชายคงคา
 ธงคชาชักพลนแลวดนบน
 จนคำรบครบยสยเฮ็ดคนค
 นำสงคเวียบคไม่มีคณ
 เรอลูกคางอกสพรงคนนงบน

คคากษ^๓คน^๓เร^๒อน^๒อย^๒ล^๒อย^๒เป^๒น^๒แพ
 พว^๒ก^๒ข^๒อ^๒ท^๒าน^๒ห^๒า^๒ญ^๒ท^๒เล^๒เท^๒ย^๒ว^๒ร^๒็^๒ร^๒็^๒อ^๒
 ข^๒ิ^๒ไม^๒ข^๒็^๒อ^๒น^๒ต^๒าง^๒น^๒า^๒ว^๒า^๒มา^๒ข^๒ง^๒แ^๒ช^๒
 ร^๒็^๒ง^๒พ^๒เ^๒ล^๒ง^๒อ^๒ัน^๒ว^๒อ^๒น^๒ข^๒อ^๒เ^๒า^๒ค^๒อ^๒แ^๒ย^๒
 ส^๒อ^๒ง^๒ม^๒ือ^๒แ^๒ย^๒ล^๒บ^๒ท^๒อ^๒ง^๒จ^๒อ^๒ง^๒ห^๒น^๒า^๒เร^๒
 ไ^๒ป^๒ร^๒ย^๒เ^๒ย^๒เซ^๒น^๒ค^๒็^๒เป^๒น^๒ท^๒าน^๒ห^๒ว^๒าน^๒ใ^๒น^๒น^๒้ำ
 ม^๒ัน^๒ค^๒อ^๒ค^๒ำ^๒ไ^๒ค^๒ั^๒ก^๒ั^๒ไ^๒ม^๒ี^๒เ^๒ล^๒ำ
 ไ^๒ป^๒ร^๒ย^๒เ^๒ำ^๒ร^๒ไ^๒ล^๒่^๒ค^๒ำ^๒ไ^๒ม^๒ี^๒ซ^๒า^๒ซ^๒า
 ส^๒ัน^๒ก^๒ระ^๒เ^๒ำ^๒อ^๒ัฐ^๒ห^๒ม^๒ค^๒อ^๒ง^๒ค^๒ไ^๒ป^๒ร^๒ย^๒
 พ^๒ท^๒ง^๒จ^๒ิ^๒ต^๒ร^๒พิ^๒ศ^๒ฐ^๒า^๒น^๒ก^๒า^๒ล^๒ภ^๒า^๒ย^๒ห^๒น^๒้ำ
 ไ^๒ม^๒ี^๒ข^๒อ^๒มา^๒จ^๒า^๒ก^๒น^๒ว^๒ล^๒ใ^๒ห^๒ั^๒ว^๒น^๒ไ^๒ท^๒ย^๒
 ค^๒อ^๒ง^๒ด^๒ก^๒ห^๒ำ^๒ม^๒ป^๒ร^๒า^๒ม^๒ส^๒ัน^๒จ^๒น^๒ค^๒น^๒ไ^๒ด^๒ย^๒
 อ^๒ค^๒ม^๒เ^๒ก^๒ไ^๒ด^๒ย^๒เ^๒ล^๒ล^๒อ^๒น^๒า^๒ถ^๒ห^๒ว^๒า^๒ค^๒วิ^๒ญ^๒ญา^๒
 ส^๒ัก^๒ค^๒ร^๒ห^๒น^๒ง^๒จ^๒ง^๒ม^๒ี^๒พ^๒ว^๒ก^๒เร^๒อ^๒จ^๒ำ^๒
 มา^๒จ^๒อ^๒ค^๒ข^๒ำ^๒ง^๒ำ^๒ย^๒น^๒พ^๒ท^๒ร^๒ร^๒ย^๒
 มี^๒พ^๒ระ^๒ส^๒ง^๒ม^๒ี^๒ส^๒อ^๒ง^๒อ^๒ง^๒ค^๒ว^๒ง^๒ษ^๒ล^๒ง^๒ก^๒า

กบฏศุภิสถจนมาสู่ท่าน
 โอเขยเฮเสเกเวคนเนแน
 พวงแกล้งไปรัยทั้งสัยสน
 นึกว่าเจอะกระโดนใหญ่ไม่อัยจน
 จะไต่พันพิศม์ใส่ให้สยาย
 ท่านสมมคนำไปให้ รุจัก
 พดทายทักเป็นมคอหมตทั้งหลาย
 เขาพดเร็วยงลาจำเกอบทาย
 ต้องขยายอังกฤษแซกแปลกล้านวน
 เขอรมนพักตันเข้าไบบ้าง
 ให้ต่างต่างข่างเป็นไรใครจะสรवल
 เขาก้แข็งไม่ยักแข็งเก่งพอควร
 มคอฉวนเราก้รัยไม่อัยจน
 ตั้งแต่พรากจากมาไม่ผาศุก
 ไม่สนกเหมือนเช่นเคยเลขสักหน
 วันนีไต่ไปรังปลอดเห็นรอกชนม์

เพราะไต่พันพิศม์เม็กเอกสฺสฺใจ
 จนเสกจขณผงพียงพล่าม
 ต้องวังตามลงนาวามาทันไต่
 มาถึงท่าชู้ช่าคนมาไป
 วิชากรรโลไปสำนักพักโฮเทล
 ซอคอลเฟศวิเศษล่าทำพิฤก
 ก่อเป็นคักสามชั้นไม่ทันเห็น
 ครั้นจะรำพรรณาว่ายากเย็น
 ตาหมอเตนจนมาหาไม่ซ้ำเลย
 พิทยคนงคงปล่าว่ากันใหม่
 ฝนตกใหญ่มากแต่แก็กเฉย
 ต้องตะเบงเสียงกรรจณผิตเคย
 แสนสเบยสนทนากว่าชั่วโมง
 แก็กหิวเราก็ออยพงขอยหย่อน
 จึงผั้นผ่อนอ้อลาบยงว่าโผง
 คนตรอยเช่นโนราล็กห้าโงง

เพราะเสียงโถ่งกึ่งสนั่นเมือง
 แกสวภมณฑ์ให้พรข้างท่อนท้าย
 เราเปลี่ยนย้ายเป็นคาถาว่าตามเรื่อง
 จนแก่จึงจำคลาเวลาเปลือง
 จึงอย่างเข็ญรบกวนมารวิษัประทาน
 อาหารรสเป็นอย่างไรก็ไม่แจ้ง
 ด้วยคอแห้งผากหมดรสอาหาร
 เห็นก็แท้แท้มะม่วงหิมพานต์
 ถ้าเต็มหวานเสียบสักนิกะตึกใจ
 แล้วลงมาหาของต้องประสงค์
 ขอไค้แหวนสามวงจะส่งให้
 ครั้นสำเร็จเสร็จสรรพกลับลงไป
 คอยอยู่ในเรือชกชั้นเท่านั้นเอง ฯ

๑ เสกจากถันนัยเวลาสักห้าทุ่ม
 พมวกลุ่มค่อของร้องอึงเพลง
 อ้ายลิงกวถ้าว่าเขลาไม่เข้าเพลง

มันโกงเก่งขึ้นราคาห้าร้อยคุณ
 ยามไสยาเห็นแต่หน้าลังกากระดิก
 ขยกขยิกไล่เท่าไรก็ไม่สูญ
 ฝนถล่มขึ้นวรวงษ์พงษ์ประยูร
 มากมายทลลชอให้พิไยวัค
 แลวเลอนเลอนเหมือนไคเห็นพระเซียวแก้ว
 ประเดยวแววเสียงไสจำไคฉนัค
 เรียกในกรมในกรมตามสมพัก
 พิช่างแสนไสมนัคในอารมณ
 ผวาคนพนเห็นเป็นแคบิน
 แซ่เสียงลันลังกามาขรม
 ตลิตลานทยานไปไจนิยม
 จะซากถ่มเสยให้หมคเผอชคนาน
 เห็นคอกเตอรรออยสเทอเรือมาหน้า
 กัยพระห้าหกถ้วนล้วนฉวคฉวน
 อดคหนงนนพานชวาเป็นอาจวรบ

ฉายาขานเวียงกเขนวิฑราชา
 อภิวัตเลียมมสภคิลทิทหนึ่ง
 ฟ้าไปดงเงาะจงส่งภาษา
 แต่พศยากแกกค่องจิงค้องลา
 ทวนมาหาค่คอหมอโฮเย
 มีตาเฒ่าเค่าพระอัครแท
 เว้นแต่แก่หง่าจวนไม่สรวลเส
 คอกเตอริย้าช้ายค้วยแสนเย
 ขี้ขปากเบ้เป็นจิงหวนะสุนทร
 แกพศพลาयाทละสทา
 ฟังภาษาทันหน้อยค้อยสมหวัง
 ฟ้าพร้าเขากัพรอัยโค้งคัง
 จนกระทั่งเรือออกจิงขอกลา
 อินท์ไปในพิภพขยทกชาติ
 ไม่มุ่งมากหมายฉวิลสันปราคณา
 จะใคร่จ้อยแต่ที่เกาะลังกา

พุคภาษามคอเล่นให้เย็นใจ
 จะรับแก้วแววตามาอยู่ด้วย
 พอได้ช่วยประคับประคองให้ผ่องใส
 จะสอนบาปผิดให้ว่างใจ
 ซัดมเจ้าไว้เป็นลูกคู่สู้ลังกา ฯ
 ๑ เว็ชออกจากโคลัมโบ้อีกเอ๋ย
 เมื่อไรเลยจะไต่กลับมาเห็นหน้า
 กรรรมเอ๋ยกรรรมจำระโกลวนิกา
 พืชอลาดวงใจไปเอเคน
 พอหวเรือบายเห็นอนนไปนิก
 วิปริตจริงแท้ ฟงแลเห็น
 เรือเหมื่อนแก้วงเปลเป็นผเอนเป็น
 นั้งเดินเล่นโยเยชวนเซชวน
 แสนสงสารหลานต่อพ่อตึง
 ลงซมนั่งโมเไม่เสสรรวล
 ขยักขย่อนผ่อนคายหลายกระบวน

แล้วเลยม้วนลมหลยกยทนอน
 คลนเช่นนมตักสามคนได้
 แต่พไม่เมาเลยเคยแต่ก่อน
 นกถึงลกแก้วตาตาพาร
 ไม้พกรอนถึงอ้อยสยาย
 อณกิจการของพนนมมาก
 ต้องล้ำยากลางรบก์เหลือหลาย
 เพราะทำเคี้ยวเปลี่ยวใจให้ยากกาย
 ไม้มีสายสมรช่วยค้วยเช่นเคย
 ต้องเรียกให้อายฝรั่งช่วยตักน้ำ
 หากว่าคร่ำเขอรมันฉนเฉลย
 เปนคนอื่นแล้วหนอย่าเรอเลย
 มันจะเฉยเสียแล้วกรรมทำกระไร
 นกนิกไปให้เอนค้อายหนน
 สอนยาพิพคเล่นเห็นจะไค
 เข้าใจข้างทั้งอังกฤษแลค้ำไทย

ถ้านานไปจะให้เทศน์นครกัณฑ์ ฯ

๑) เมื่อวันจันทร์สถกนตคศาสทาคพาทาย

เขานักหมายเด่นรำคาจขำขัน

เพ็ดตคศาสทาคผู้หญิงจริงทั้งนั้น

จึงเหตุหรรษาสยายแต่ท่ายเรือ

ฉนั้นจะไปก็ให้ คคจิตรประวัต

กลวิระตคกิลศยากล้ายากเหลือ

คองละเลยเฉยไว้ ไม่เออเพอ

สู้ทนเหอทนไคสในทนอน

ควนวนศกร้วนเสารเขามาเล่น

แข่งขันเช่นมีคำรามมาแต่ก่อน

คาคพานจะมีเออเหลือฮาวรณ

จึงฉนั้นอ่อนแข่งใจฉนั้นไปค

เห็นยายแหม่มยายหมี่มีกลุ้มกล้ากลาค

เหลือประหลาดรูปกายคล้ายยายหนู

นคความหลังยังไม่ส่มปลมเศยช

17.
A.209.1
๗๗๒๕๕
๑๕๑๑

๓๕

พายน้อยจนเขาเล่นเห็นวชิ
 อย่างหงอนนเชือกขวางกลางคาคฟ้า
 ห้อยแฉกเป็ดลเวียงมาห้าหรือสี่
 แล้วประมวญแต่ล้วนพวกครุฑ
 ยนกตักนตามทศนละ ไบ
 ห้ามมิให้ผู้ใดเขามือจับ
 ไข่ปากงับแสนยากดลากไกล
 ใครกินหมกก่อนจริงจึงวิ่งไป
 ลอดเชือกใช้เป็นสาหร่ายผ่ายหิวเรือ
 นางเด็กเสียดฟันน่าสงสาร
 แสนรำคาญแพ้เขาเศร้าโศกเหลือ
 ร้องไห้เยหยงสังเสียดไคว้อ
 นางคนเสียดฟันทนทนขณะ
 ทังหญิงชายร้ายเคินเทียวคู่เล่น
 เด็กเด็กเคนโลกและเทียวเกะกะ
 หัวหน้าจกการเล่นนั้นเป็นพระ

ทุ^๒อะอะวุ่นมากยากอะไร
 พระราชทาน^๕ใจลงยากน่ารัก^๒
 ลายจำหลัก^๕พันทองงามส่องใส
 ใครเล่นก็กว่าทั้งหมดที่รักไว้
 ก็ให้^๒ไต่ของเปรูเซนต์เป็นรางวัล
 ยังมีอย่างอื่นมากยากจะเล่า
 เพราะพวกเขานั้นชำนาญการแข่งขัน
 เป็นทรนวิ่งว่าพดจากัน
 แต่ตัวฉันชิมเซาเหงาง่วงใจ
 คนอื่นเล่นนั้นไม่เห็นมีมันสนุก
 จะสู้กรุกเรือนพทไหนดไต่^๑
 มีทั้งลาวแลฝรั่งอกทั้งไทย
 จะนักไหนดไต่หมกไม่ออกออม
 มามัวค้อย^๒เช่นนทไหนดรอด
 เห็นจะจอกเรือใจจนไม่ผอม
 ฝรั่งชาวพีเกลดยคชเกียจคชอม

ไม่งามพร้อมเหมือนฝรั่งย่างเส้าฉง

พิหลยหน้าลงมาเสี่ยห้องหับ

เขายอกรับสั่งให้ห่านำพิศวง

ชนไปเฝ้าฟังความตามจำนง

รับสั่งทรงชี้ให้ทชายแจ็ก

แกมาเดินยุ่มย๋ามตามคาคัพฟ้า

อุ้มลูกฝาแฝดประคองมาสองเท็ก

นางคนพิทแก่นนกลัยเล็ก

ไปรทให้เม็กเล่นตามความสขาย

พยนครเขาไปจ้องจต

ฟังกำหนดวาจน่าใจหาย

ไม่รู้คำล้ายากยากจะค้าย

แสนเสี่ยค้ายลือไม่ไหวใจวิญจวน

ให้คิดถึงเมืองลังกาน้ำตาหยด

แสนวันททหม่นไหม้ฤไทยหวน

ขยาก็จะพศยาพิศสำนวน
 มีแต่ล้วนมีลักชอุคสุใจ
 กลยคินห้องห้องอภิชานซ้ำ
 จะจำคัพทใหม่ใหม่ไว้ให้ไว้
 เมื่อซากลับจะไต่ปล้ำหน้าฤไทย
 ให้ภาในเขตรแคว้นแควนลังกา ฯ
 ๑ เถลิงศกหกสิบเก้าเข้าขันธ์
 เมษายนคลคฤทลยห้า
 แสนฮาวรณรอนใจไม่เคลอนคลา
 คัดองนำสงกรานตที่ขานเรา
 มาเปลี่ยนนบตทเลระเหระหน
 แสนซัคสนเศว้าทรวงให้ง่วงเหงา
 ถึงจะคิขยงกันให้ขมเทา
 ก็ไม่เขายางวิโยคที่โคกริ่ง
 สรงน้ำพระอนิจาน่าอนาถ
 น้าอชหยาดหนึ่งก็ไม่โตมาถถึง

ต้องใช้น้ำหอมแทนแสนคน
 เสรีแล้วจงเลี้ยงกลางวันกันอย่างไทย
 ขาดเข้าแซมไม้เท้าของแห้งแห้ง
 พิสูจน์สร้างขมแยมทำแยมใส
 กองเงินมากหลากหลายต่างออกไป
 ควันใต้สามม้ามากจริงจริง
 จะฝากไปให้ทั้งสามทวามสงวน
 พอสักแว่นกันทั้งนั้นท่านผู้หญิง
 นักขรานเจ้าหม่อมแห่งเหมื่อนแกลงทั้ง
 จะกลอดกลิ้งไปอย่างไรไม่ได้การ
 แหวนก็ไม่ได้กับเขาเฝ้าอาภัพ
 ช่างขบขยับเต็มประคาน่าสงสาร
 เสียดแรงทำกับเขาให้ใช้การงาน
 จะคิดอ่านคลั่งที่ที่เอเดน
 หนักที่แท้แก่ก็มีโทษอยู่นิด
 ทำให้ติดหงอกกระจ่ายไม่วายเข็ญ

ไต่ถึงเงินหนึ่งใบพอใจเย็น
 คุกเห็นจะยินดีมน้ำใจ
 ผู้เสด็จการต่างพระองค์คงไม่ว่า
 คุ้มเลือกหาแปลกซัดผู้จักให้
 ทั้งเป็นผู้แจกจ่ายทุกวายไป
 เพราะเป็นใหญ่ปกครองรักษาวัง
 เวลาค่ำสามคืนนอนเล่า
 วันนั้นเขาทรแทกว่าแต่หลัง
 เสด็จการเลียงเลยมาจำแต่ลำพัง
 ในห้องนั่งคิดนิราศไม่ขาดคืน ฯ
 ๑ ครั้นวันรุ่งราตรีที่สยหก
 ฝ่ำสทกสท้านใจให้ส่อน
 แสนทุกซทนพนทจะกล่ากลน
 ดงทากอนไม่เหมือนพราวจากสุตา
 ค่อยขึ้นเทาเขอรอแต่คาหมอ
 ไต่พุดจ้อเงาะจงส่งภายา

มาจำพรากจากข้าข้าอร่า
 เพื่องกตยาพิไม่มีใคร
 จะคอยต่อข้อความไต่ถามซัก
 ออกจะหึกเสียบแล้วกรรมทำไฉน
 แม้นเหาะไต่ก็ระไควระเห็จไป
 พศอัยในเกาะลังกาสักห้าวัน
 ย้ายสักสอง โมงเศษสังเกตุเห็น
 แหลมเอเคนเหมือนอย่างเกาะกุเหมมาะนั้น
 เรือค่อยแล่นเข้าไปใกล้กระชั้น
 คุกขึ้นเลียนโค้งไปวังในยวน
 เป็นศิวิลคีตาคำสักหน้อย
 ไม่เห็นรอยร่องเด่นว่าเป็นผล
 เหมือนดินกองไว้เก่าเปล้าอร่า
 ขาคพฤษาหญ้ายอนบ่ห่อนมี
 บางแห่งพร้อรอยเหมือนตะไคร่น้ำ
 ไม่เขี้ยวสคสีครำคำหมิตหมิ

แต่เรือนรายชายเขาคเขาค
 ยอกครีบขอมเขมเห็นเสาดง
 เรือแล่นวงตรงไปจอกที่ท่า
 เห็นนาวาน้อยใหญ่่น้ำไหลหลง
 พอเวลาบ่ายห้าโมงครึ่งตรง
 เขาก็ลงสมอทอดจอกคนาวี
 เรือสามลำสำคัญว่าเรือรบ
 ชักธงครุยเป็นระยางล้วนต่างสี
 ทงเรือจ้างต่างต่างกระเซียงคี่
 สماعيلลูกเรือนนเหลอใจ
 พวกชายของร้องอึงทลงถลา
 ชูสินค้าพคมากถลากไถล
 มีขนนกเขาหนึ่งถึงซิกไฟ
 ส้มกไข่ทั้งยหรมอนนค
 จวนพลบคายามขงเสด็จขณ
 อึกคนอนมากมายต่างผายผัน

ลงในเรือกระเชียงขำนำเกลียดครัน

ข้ายพวกนั้นเดียงกันเสียงสนอง

มังกักก็ไม่มีจิงหวะ

ทเกะกะรวกเหวียงเสียงผางผง

คนตอท้ายซึกสายหางเสือกตง

จนไปถึงท่าทอจอกตสพาน

คามเส็กจลามาข้างซ้าย

ทงสองผายคนหลามคามพลกพล่าน

เทยวเกินมองจ้องหน้าว่าขอทาน

ข้างริอ่านเมียงมาอาสานำ

ข้างพวกมาว่าชวนแลกเงินเหรียญ

ท่าปากเพียรสนเสือกเสือกเสือกพล่า

ครป่กายคล้ายเปรวคเคมเวรกรรม

หัวหยิกกำพันขาวยาวไซเซ

ไม่มากมายเท่าไรไซ่เบียดเสียด

มต้นนำเกลียดโคนใครใครหัวไหล่เข้

เดินคึกหน้าผ่ากลางขวางเกเร
 เหมือนอย่างเคระฉานน้ำระอาใจ
 พางพนบดพิสุมวน

จะหาหญ้าสักต้นหนึ่งไม่ได้
 ทดคทาจารย์มคนไม่

เหมือนเขาหักขกในโรงละคร
 อินตกรานย่านนมอ่ยหลาย

แต่ของชายเหมือนกันหมดไม่ลคหย่อน
 สิ้นค้าถูกทกอย่างต่างเมืองจร

วางชัยช้อนเป็นประรำไม่นำกู
 ของเมืองนมไข่โศทเวท

กัษชนนกรระจอกเทศวิเศษอยู่
 การชอหาน้ำคณเมเนพนรู้

เหมือนคอสู้เถียงทะเลาะเบาะแวงกัน
 บอกราคาห้าตาลงแล้วพงต่อ

สลังหนงนนพอชอได้มัน

ของอะไร^๕ขอได้ถูก^๖ถูก^๖ครัน
ที่เปลือง^๕นั้น^๕จริงแท้^๖แค่เวลา

ต่อตะบัน^๕กันไป^๕ใครจะ^๖แพ้

พุด^๖กอก^๖แกน^๖อก^๖ทาง^๖ขวาง^๖นัก^๖หนา

ไม่ว่า^๕คน^๕ชาติ^๕ไหน^๕ใ^๕้^๕เรา^๕

เป็น^๕ภาษา^๕อังกฤ^๕ษา^๕แจ^๕แต่^๕เหลือ^๕แล้ว

ฉัน^๕น้อย^๕ใจ^๕ที่^๕มัน^๕ไม่^๕พุด^๕มค^๕

มัน^๕สน^๕รศ^๕เหลือ^๕ตำ^๕รา^๕อ้าย^๕ท่า^๕เทว

ยัน^๕ค้อ^๕ของ^๕ท้อ^๕ง^๕แข^๕ง^๕ชั^๕ค^๕ยัน^๕เฮว

ของ^๕เลว^๕เกว^๕ก่ง^๕วาค^๕าร^๕น^๕่ว^๕เค^๕อง

ขอ^๕หอย^๕พิมะ^๕ระ^๕วัง^๕ทัง^๕สอ^๕ง^๕ฝ^๕

ไซ^๕โชา^๕สอ^๕ง^๕ไ^๕ค้อ^๕ย^๕ไ^๕ค้อ^๕อง

สัน^๕สาม^๕ร^๕บ^๕ย^๕ด^๕ว^๕น^๕ถ^๕ว^๕น^๕ไม่^๕เปล^๕ือง

ไว้^๕เ^๕น^๕เค^๕ร^๕อง^๕ฝ^๕าก^๕พระ^๕สง^๕ฆ์^๕ท^๕ง^๕ใจ

เคย^๕ฟัง^๕พา^๕อา^๕ไ^๕คร^๕ย^๕ไ^๕ค้อ^๕ไ^๕ค้อ^๕ตาม

ขา^๕พิ^๕คว^๕าม^๕ไ^๕หม^๕่^๕แท^๕ก^๕เก^๕ไ^๕ค้อ

คึกว่าหมอลอยสเคอเธอเป็นไทย
 พยเมอโตโตเมอนนทนต์องการ
 ครันเกินไปใกล้จะสิ้นสุกตลาค
 ขรยาครเข้าไปในสถาน
 ร้านสุราของสำหรับรับประทาน
 ว่าเป็นร้านแอดปอยน์เมนต์เห็นจะดี
 ว่าชอนนำสำหรับวงรับวัน
 เจ้าของค่อนรับจริงวงออกจ
 พาไปหลังร้านจักชักพิทวิ
 ยกเกาออกมาให้นั่งตงเป็นแนว
 เจ้าของหายไปข้างไหนก็ไม่รู้
 อิกสักครู่เห็นคนชนด้วยแก้ว
 แล้วยกกลับหายไปข้างไหนยังไม่แล้ว
 ไม้แววหนึ่งเลขเลขซาซา
 ต้องเอะอะกันกระไรได้เจ้าของ
 มามองมองเวียนวนเทียวค้นหา

จึงไถ่เอาเล่มข่อยเนคย่นไซกา
 แต่สักสี่ห้าชวตกวดให้ริน
 มีรินพลางพคพลางค่างจิ้งหะ
 ต้องเอะอะก่นใหญ่ไม่รู้สิ้น
 ไม่เสวยเลยไปรดให้เรากิน
 พอชุ่มลิ้นก็ไม่พอจนท้อใจ
 ออกจากนั้นฉันกลับรอยสนาม
 อย่าเติมความว่ามีหญ้าหาถูกไม่
 สนามดินเราก็คึกไม่มีอะไร
 หลังที่ไว้ถ่านศิลา มาทำเรือ
 เห็นเขาดั่งนั่งร้านเป็นการใหญ่
 ชนจกไฟรอบหลังคาน่าเขอเหลือ
 เทียนแพ้วหรือหริบหรือไม่มีเศษ
 พคพ่นเผื่อเอคตะโรเสียงโกลา
 จคดวงนั้นดวงนั้นก็ยักล้วยจคใหม่
 ไม่สำเร็จกันลงไถ่บ้านนักหนา

จนยามครึ่งถึงกำหนดออกดนาว่า

ไฟที่ท่ายังไม่คิดสักนึกเลย

นี่เหตุผลกลใดไฉนนั้น

จึงพากันเหลวไหลจิตรใจเอ๋ย

จนฝรั่งมังคาก็มาเคย

พุดเบยเบยเหลวเปล้าไม่เข้ายา

ชนบนเรือเหลือคณัฏ์ชายของ

ย่นปนกองเขี่ยคณัฏ์สนั่นจำ

เขาเอาเชือกวงไว้ มีให้คณา

เทียวไปมาได้ทั่วกลวระโมย

จนแต่ของร้องเรียกให้คนชอ

เสียงองอ้อเท่านั้นเอ๋ยร้องเหวี่ยง ไหวย

ครปร่างกาเยช่างเรไรย

มือโยกโยยควักไขว้อยไปมา

พิเคราะห์ไปให้เห็นเหมือนเช่นยักษ์

เมอทศกักร์ประน้อมนตคนมาตา

ค่างกวักแกว่งแสงศรแลศทา
 พยักหน้าเด่นโลกโตตทยาน
 พระรามแสดงศรไปเช่นข้ายลั้ม
 ให้วังอ้อมกันไว้ ไม่ประหาร
 ยิงคชกยงเขือเหลอรำคาญ
 ต้องคชค่านกลัษหึ่งต้องนาวา
 ชาวลังกาทำทางคึกว่ามาก
 คไม่ใคร่เป็นนากาภาษา
 ถึงพคมากก็ยงพ้องต้องวิญญา
 เจรจากันไต่คไม่มีจน
 เมื่อยามกว่าถึงเวลาเรือจะออก
 นำร่องบอกทางสันตักไม่ขัดสน
 มาบักเตยวพันช่องร่องคำยล
 ไบจักรวนวิกวักคักวารี ฯ